

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravníštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Obrtniški shod na Dunaji.

[Izvirno poročilo „Slov. Naroda“.]

Na Dunaji 7. septembra.

„Nič za nas“, to bi bila parola vnanjih zastopnikov na Dunajskem obrtniškem shodu. Dunajski izviševalni odbor, kateri je notorično sestavljen le po svoji manjini iz predstojnikov obrtniških zadrug, večinoma pa se strinja s samogoltnimi nameni gosp. Löblich, ni kazal vnanjim, posebno slovanskim zastopnikom, že pri razgovoru v petek nobene prijaznosti.

Vsled tega se je veliko število obrtniških poslancev s Českega, iz Bukovine in Galicije s slovanskim zastopnikom pomenilo, da k tacemu obrtniškem shodu na Dunaj ne pridejo več. To ni bil shod odposlancev obrtnikov, ampak zbirališče znanih kričačev, kajti vsakemu Dunajskemu obrtniku, odvetniku itd., kateri obožavajo nemškega Löblich, izročila se je ustopnica k shodu.

Vsled tega je takoj, ko je župan Uhl zbor pozdravil, navstal hrupen in neprijeten prizor, za kakeršnega mi vnanji zastopniki nemamo razuma. Znani protisemit Buschenhagen stavil je namreč predlog: Denašnji zbor izreka popačenim časnikom, ki kvarijo javno mnenje in ker so nasprotniki vsacemu poštemu delu, popolno zaničevanje. Dalje sklene zbor, da se zastopniki časopisov „N. fr. Presse“, „N. Wr. Tagblatt“, „Deutsche Zeitung“, „Vorstadt Zeitung“, „Ill. Wr. Extrablatt“, „Fremdenblatt“ in „Wr. Allg. Zeitung“ izključijo in ne smejo biti prisotni pri obravnavah tretjega obrtniškega shoda.

O tem predlogu vnela se je živahna debata, katere se je izmed vnanjih odposlancev udeležil tudi gosp. Kunc iz Ljubljane, naposled pa se je ves Buschenhagenov predlog vsprejel z vsemi proti 5 glasom in po izvrševalnem odboru povabljeni zastopniki listov, morali so ostaviti dvorano.

Zastopniki slovanskih obrtnikov bili so že v petek zbrani na Dunaji. Pričeli so takoj obravnavati in v navzočnosti 70 vnanjih zastopnikov se je sklenilo, da se kara izvrševalni odbor, zakaj ustopa ni omejil samo na obrtniške odposlance, na kar njim

je odvrnil g. Löblich, da se danes zamore vspešno delovati le s masami.

G. Kunc iz Ljubljane mu je na to odgovoril, da bi zbor 200 do 300 obrtniških odposlancev gotovo dosegel boljši vspeh, nego pa velikansk zbor 4000 do 5000 ljudi, ki se na Dunaji vsak čas lahko dobe, ne da bi bilo treba, da jim asistujejo vnanji, zastopniki.

Vnanjih zastopnikov polastilo se je prepričanje, da se posebnega vspeha ne smemo nadejati. Vsak predlog, ki je bil prvi nasvetovan, ni je gotovo vsprejet, ne gledé na to, če je nasvetovana stvar bila še tako brezmiselna. Zaradi hrupnega vedenja Dunajskih statistov so vnanji obrtniki jako razdraženi in da to razdraženje ne bo de poleglo, za to skrbel je g. Löblich sam, kajti povedal je kar naravnost: da so povabljeni le njegovi somišljeniki. Kdor se z njegovimi nazori ne strinja, mu ni bilo treba truditi se k shodu.

Pri tacih odnošajih je naravno, da niti gosp. Kunc iz Ljubljane, niti Čeh dr. Toma Rebec iz Brna nesta hotela prevzeti ponujanege mesta zapisnikarja, ker sta se osvedočila, da je nemogoče plavati proti taki nemški reki. Vsaka mirna, pametna beseda se zavrže in gotovo je, da obrtniki po takih shodih le škodo trpé na svojej časti. Pri nas bi nas bilo jednaci shodov sram.

(Dalje prih.)

Trgovska in obrtna zbornica.

(Konec.)

Zbornični tajnik poroča o dopisu c. k. okr. glavarstva v Kočevji, katero se izreka za ustanovitev nasvetovanih kolektivnih zadrug z malo premembo. Ono namreč predlaga:

1. za gostilničarje, posestnike hôtelov, kavarnarje, točarje žganja, najemne voznike v sodnem okraji Kočevskem jedno in v sodnem okraji Ribniškem in Velikolaškem jedno zadrugo;

2. za trgovce vseh vrst, vštévi male prodajalce itd. v sodnem okraji Kočevskem jedno in v drugih dveh tudi jedno zadrugo;

3. za vse ostale obrte razen lončarjev v ob-

čini Dolenja Vas v sodnem okraji Kočevje jedno, in za oba druga okraja tudi jedno zadrugo;

4. lončarji v občini Dolenja vas naj bi imeli posebno zadrugo.

C. k. okr. glavarstvo omenja dalje, da bode delalo tudi na ustanovitev zadrug mlinarjev in žagarjev v celem političnem okraju.

Odsek se strinja s temi predlogi ter omenja naj se c. k. okr. glavarstvu tudi poroča, da zbornica hoče obrtovalce na sedeži političnega, oziroma na sedeži sodnega okraja v tej zadevi zaslišati, poročevalec stavi predlog:

C. k. okr. glavarstvu naj se v tem zmislu poroča.

Zbornica vsprejme predlog.

X. Zbornični tajnik poroča, da c. k. okr. glavarstvo v Postojini z dopisom z dne 4. avgusta t. l. naznanja, da je z obrtnimi zadrugami, kakor jih je predlagala zbornica, zadovoljno, ter meni, naj bi se na kak način obrtovalci prej zaslišali.

Odsek meni, naj bi se c. k. okr. glavarstvu poročalo, da je zbornica pripravljena zaslišati udeležence o ustanovitvi zadrug na sedeži obrtnega oblastva, oziroma na sedeži sodnih okrajev. Torej stavi predlog: Zbornica naj to naznani c. k. okr. glavarstvu.

Predlog se vsprejme.

XI. Zbornični tajnik poroča, da je c. k. okr. glavarstvo v Ljubljani z dopisom z dne 22. avg. t. l. naznanilo, da se v splošnem strinja z mnenjem trgovske in obrtne zbornice o ustanovitvi zadrug. Povabilo je jeden del obrtovalcev v dan 2. septembra t. l. v Ljubljano v posvetovanje ter izreka željo, naj bi se poslal jeden zastopnik zbornice k zaslišanju udeležencev v smislu §. 106, zakona z dne 15. marca 1883. drž. zak. št. 39.

G. poročevalec priporoča v imenu odseka predlog: Zbornica naj želji ugodi.

Predlog se vsprejme.

Gosp. J. Baumgartner predlaga: Tega posvetovanja naj se udeležita razen g. tajnika gospoda odbornika M. Pakič in V. Petričič.

G. V. Petričič predlaga, naj se na njegovo mesto izvoli g. A. Klein.

LISTEK.

Kitaj in njegove naprave.

(Dalje.)

Zakon.

V Kitaji je težko dobiti samca ali staro devico.

Samec in stara devica sta produkta zapadne civilizacije, tako življenje se nikakor ne ujema z našimi običaji. Kitajci se ženijo že v ranej mladosti, še pred dvajsetim letom. Pogostem lahko vidiš, da 16 letni deček vzame 14 letno deklico. Pri tridesetih letih je že mogoče imeti vnuke. Zgodnje ženitve se popolnem skladajo z našim javnim in rodbinskim življenjem. Zgodnjim ženitvam neso povod klimatične razmere, kakor mnogi mislijo; dokaz temu je, da se jednako zgodno ženijo na severu in na jugu, v mrzlem in gorkem pasu. Prva skrb roditeljev je ženiti svoje otroke. Nevesto roditelji izberó mnogokrat že več let pred svatbo. Po gostem izberó nevesto iz srede lastne rodbine. Ženin in nevesta se seznanita še le na dan svatbe. Uhajati pri nas ni navada, in bi tudi bilo nesmiselno pri naših običajih. V Evropi dajo ženinu in nevesti nekaj tednov časa, da se seznanita in zaljubita. V tem času na-

pravljajo veselice, pojedine, plese. Ti kratki meseci so pri največjih najsrečnejši meseci v življenju, ostanejo jim v spominu vse življenje, spomin na nje jim je vedno dražji, tembolj se postarajo. Vidi se, da niko neče prevzeti odgovornosti za predlagano zvezo. Mladim ljudem govoré: zdaj imata dva meseca, spoznajte se in odgovorita — „da ali ne“. Na to pride trenutek, — ali poznata drug drugega? Ali boljše rečeno: ali se moreta poznati? Gotovo ne. Po mojem je bolje, da roditelji sami prevzemó odgovornost in ženijo otroke v določenem času. V Kitaji se navadno ženijo mej rodbinami jednakega stanu. Ko so nevesto izbrali, naredé roditelji ženitno pogodbo, katero podpišejo roditelji sami in najstari v rodu. Potem pošlje ženin nevesti dve zapestnici, zlati ali srebrni, kakor je premožen. Zapestnici se zvežeti z rudečim trakom v znak zakonske zveze. Tisto leto, ko bode svatba, pošlje ženin nekaj desetoric jebaščekov, veličastno okrašenih z barvami, napolnenih s svilo, čipkami itd., z jedno besedo, z vsem potrebnim za svatbeno obleko. Nevesta pa pošlje ženinu obleko ali uniformo, kakeršna godi njegovemu činu. Tisti dan pred svatbo pošljejo nevestini roditelji na ženinov dom svo njeno doto. Baš tisti dan zvečer pošlje ženin nevesti nosilnice, prevlečene z razkošnim živorudečim svilnatim blagom. Te nosil-

nice nesó z godbo v spremstvu vse ženinove prisluže, ob jednom nesó za nevesto živorudeče senčilo in tablice, na katerih so zapisani vsi naslovi ženinovi in njegovih prednikov nekaj rodov nazaj. Nevestini roditelji napravijo ta dan velik obed in pokažejo povabljenim ženinova darila. Mej obedom svira godba, katero je poslal ženin. Ženinovi roditelji ravno isti čas pripravijo obed in pokažejo gostom nevestino doto. V jutro ženitvenega dne odidejo štirje ženinovi sorodniki ali prijatelji na nevestin dom in jo povabijo k ženinu. Nevesta usede se na nosilnice. Nesó jih 4 ali 8 mož. Najprej gredó ženinovi seli.

Ko nevesto prineso na ženinov dom, zbero se v svečanostnih sobah vsi člani rodbine in povabljeni gostje. Nevesta, pokrita s pajčolanom, zleze z nosilnic. Jedna dama (družica) jo poprosi iti za njo v sobo ženina, kjer jo ta pričakuje v prazničneji obleki. Tu se vprvič vidita ženin in nevesta drug drugega. Od tu odideta k gostom v spremstvu dveh omoženih dam. Na sredi praznično opravljene sobe je pokrita miza, in na njej je nastavljeno razno sadje in vino. Pred to mizo se mlada zaročenca ustevita, molita in zahvaljujeta se Bogu, da je jima dal življenje, zemljo, da jih redi, carju za blagoslonost, roditeljem za vzgojo. Potem predstavi ženin nevesto

glasovanji se vsprejme predlog g. J. Baumgartnerja s spremembnim predlogom g. Petričiča.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 8. septembra.

Kaj da bodo Nemci storili, ko pride v českim deželnem zboru volilna reforma na vrsto, pokazali so že v poslednji izredni seji deželnega odbora. V tej seji bilo je na dnevnem redu meritorično posvetovanje o volilni reformi. Nemških odbornikov Schmeykala, Volkelta in Walckerta ni bilo, poprej so pa poslali deželnemu nadmaršalu pismo, v kojem pravijo, da se jim ne zdi potrebno, udeležiti se te seje. Židovska „N. Fr. Pr.“ pa že slavi nemške poslance, da bodo s svojim zaviranjem storili za državo in vlado jako dobro delo, ker bodo s tem preprečili, da deželni zbor ne bode dobil prevelike samostojnosti in veljave, kar bi bilo državi le v škodo.

Zgornje-avstrijski deželni zbor bode neki zavrgel izvolitev jednega ali dveh liberalnih poslancev, katera sta z nepoštenimi sredstvi zmagala pri volitvah. Potem bodo pa konservativci v deželnem zboru dobili dvetretjinsko večino.

Danes se formalno zatvori zasedanje gališkega deželnega zbora in v četrtek se otvori novo. V novem zasedanju pride na vrsto novi šolski zakon in nekaj drugih predlogov.

Na Hrvaškem je sedaj jako živa volilna agitacija. Vlado pristajši potujejo po vsej deželi in prigovarjajo na svojo stran. Poslanci poročajo svojim volilcem o svojem delovanju in se ob jednem ponujajo za kandidata. Madjarini z različnimi zaviti govori poskušajo opravičiti svoje delovanje v deželnem zboru. Pa tudi opozicija ne drži križem rok, zlasti Starčevići hudo agitujejo. Starčević sam je v 17 okrajih postavljen za kandidata.

Vnanje države.

V Rusiji se bode sklical cerkveni zbor. Tacega zbora že Rusija ni videla dvesto let. Zbora se bodo udeležilo osem škofov in Kijevski metropolit. Zbor se bode posvetoval, kako združiti odpadle sekte zopet s pravoslavno cerkvijo. V Rusiji je namreč s časom odpadlo od državne pravoslavne cerkve toliko različnih sekt, da se je že bati za obstoj pravoslavne cerkve. — Car prišel je včeraj v Varšavo, in tam ostane tri dni. S carjem prišla je carica, veliki knez-naslednik in venka kneginja Ksenija. Mesto bode vse tri dni svečanostno razsvetljeno. Včeraj je car vsprejel višje uradništvo, zvečer je bil pa dvorni ples. Danes pa velik ogled vojaščine, ob 5. uri popoldne pa velik vojaški banket. Jutri car ogleda razne zavode, zvečer bode pa ples pri generalu Gurku. K temu plesu bodo povabljeni mnogo poljskih plemenitnikov. Temu plesu se pripisuje velika politična važnost. Car bode imel priliko pogovoriti se z različnimi poljskimi veljaki in prepričati se, da so se že stregli in spoznali, da Rusko-Poljska nema pričakovati nobene rešitve od zvonaj, temveč samo od Rusije same. V četrtek pada se car v svoj grad Skierniewice, kjer ostane do snidenja treh cesarjev, ki se bode vršilo na ruskih tleh. Ali se bode nemški cesar sam udeležil tega shoda, ki bode 15. ali 16. t. m. še ni gotovo, ker ni prav zdrav, morda ga bode nadomestoval cesarjevič-naslednik. Avstrijskega cesarja ne bode spremljal nadvojvoda Albrecht, kakor se je že jeden pot poročalo. O čem se bodo vladarji razgovarjali, se nič gotovega ne ve, časopisi ugibljejo to in ono, pa njih mnenja se nasprotujejo. V Varšavi in Skierniewicah so storjene najstrogeje naredbes za varnost carja, še celo po gozdu, v katerega bode hodil na lov, so razpostavljene straže. Pred njegovim pri-

svojem sorodnikom in prijateljem. Mej vso to ceremonijo in obedom, ki sledi za njo, igra godba. Svatba odlikuje se, kakor vidite, z veličastno prostoto, v njej ni nič verskega, nič uradnega; jedine priče so Bog, rodbina in prijatelji. Po obedu ostanejo vrata ves večer odprta, vsi sosedi in tudi mimopotujoči imajo pravico iti v žilisce, pogledat nevesto, katera sedi za posebno mizo. Drugi dan ponovi se ta ceremonija na nevestinem domu.

Jaz sem toliko naiven, da verujem v upliv ceremonij, ki vzbujajo čislanje do dovršenega obreda. Nič ni bolj dolgočasnega in ne napravlja bolj neprijetnega utisa, kakor svatba v višjih krogih v zapadni Evropi.

Jedva je dovršen obred, pa se mlada preoblečeta in hitita na pot; ali bi ne bilo bolje, da bi se „maire“ in duhovnik kar povabila na kolodvor, poroka bi bila pred oihodom vlaka, gosti bi se useli po klopih na peronu, ter hrupenje in žvižganje hlaponov bi zamenilo petje in godbo. Jaz mislim, da pride še do tega. Na zapadu ceremonije vedno bolj ginejo, ostanejo samo še mrtvaški obredi. Uzrok temu je to, ker se je lahko smijati nad obredi živih, pred smrtjo pa vsi umolknejo in tudi najhujši skeptiki si ne upajo norčevati se iz pogrebnih obredov.

(Dalje prih.)

hodom v Varšavo je policija tam preiskala več hiš in neki več oseb zaprla, ker so na sumu zveze z nihilisti. Koliko je v tem resnice, ni mogoče vedeti, kajti ruska policija take stvari kolikor je moč prikriva.

Vzhodnorumelski ravnatelj notranjih zadev poslal je vsem prefektom okrožnic, da se nemajo mešati v politiko in to tudi zapovedati svojim podložnim uradnikom. „Marica“ v dolgem članku pojasnuje, kako slab upliv ima umešanje uradnikov v politiko, zlasti pa v volitve in se obrača do vlade, da bi strogo pazila na to, da bi se izvrševal gori omenjeni ukaz. Ta korak voditelja vzhodnorumelskih notranjih zadev naj bi tudi vzhodni uradniki posnemali. V mnogih državah se žalibog vidi, da so uradniki prvi agitatorji pri volitvah in na vse pretege skušajo pačiti javno mnenje. Ni treba omenjati, da ima tako postopanje slab upliv na uradne posle, ker vsled tega primanjkuje uradnikom časa in potrebne brezpristranosti. Tudi v Avstriji bi že večkrat bili želeli, da bi vlada dala kak tak ukaz, zlasti za nas Slovence ki to bilo jako koristno.

Na Francoskem se že začenja agitacija za volitve senatorjev, ki bodo še le v januarju. Republikanci upajo pri teh volitvah nekaj novih sedežev pridobiti. Izmej 30 departementov, kateri letos volijo, jih je sedmero, katere zastopajo sami monarhisti v senatu, v zbornici poslancev pa sami republikanci. Republikanci upajo v teh okrajih zmagati tudi pri volitvah v senat, da bode potem prebivalstvo teh krajev v obeh zbornicah po zastopnikih jednacega političnega mnenja zastopano.

Po časopisih se govori o noveji egiptovski konferenci. Sedaj jo neki hoče sklicati nemška vlada, ko bi Anglija tega ne hotela. S tem hočejo Nemci ustreči Francozom. Na konferenci bi Nemčija s svo energijo podpirala francoske zahteve nasproti Angliji. Ta konferenca bode težko kaj uspešnejša, nego je bila prejšnja, če se bode res sklicala.

Angleško časopisje ni nič kaj zadovoljno, da ima sudanska ekspedicija namen samo rešiti Gordona. Skoro vsi listi zahtevajo, da naj angleški vojaki nazaj porinejo Mahdija, da ne bode s svojimi četami vedno nadlegoval Egipta.

Dopisi.

Iz Braslovč 7. septembra. [Izviren dopis.]

Mnogo smo že čuli in brali o šolskem nadzorniku g. Ambrožiču, kako da sovraži naš jezik ter pri vsakej priliki zasmehuje naše pravične zahteve, a njegovo vedenje pri učiteljski konferenci v Braslovčah (dne 23. avgusta) presega že vse meje dostojnosti. Ta mož se je drznil zbranim učiteljem svojo posebno modrost skazati s tem, da je najbolj razširjen list na Spodnjem Štajarskem (Slov. Gospodarja) imenoval „ein Verdummungsblatt“ — in to pri konferenci dvakrat poudarjal; dalje je na našem trgu javno smešil volilce g. prof. Žolgar a ter na surov način žalil nas Slovence, češ, da smemo zadovoljni biti, da ni bil morilec Čuvan obesen, ker imamo sedaj upanje, da bode še nekaj oproščen ter ga lahko potem za poslanca v deželni zbor volimo. Vprašali bi, ali je visoka vlada omenjenemu gospodu za-to podelila to častno službo, da prodaja okolu svojo politično modrost (?). Vprašali bi pa tudi, ali res ni nobenih sredstev, ki bi zabranile nadzorniku slovenskih šol, tako nesramno Slovence — volilce in indirektno naše vrle poslance žaliti. Mi prosimo uljudno naše gg. zastopnike, da še o pravem času opozorijo deželni zbor na to.

V Braslovčah, dne 1. septembra 1884.

Franjo Prislán, načelnik krajnega šolskega sveta. F. Prislán, župan. Josip Plaskan, občinski svetovalec.

Iz sodnega okraja Zatiškega 3. avg.

[Izv. dop.] Kakor poročajo vsaki dan časniki, divja kolera že po laškej zemlji. Povsod po Avstriji skrbi se za to, da bi se razširjevanje kolere, če bi se zanesla v naše kraje, kolikor mogoče zapretilo. Naredbe, katere so se zaradi kolere izdale, gotovo ne bodo neznane i predstojništvom eraričnih poslopij. Nam se neizmerno čudno zdi, da se c. kr. domena v Gorici tako malo briga za te naredbe. V Zatiškej graščini napeljana so nekatera stranišča direktno v Zatiški potok, kateri tukajšnjim prebivalcem služi za pitno vodo. To se godi seobno pri stranišči v sprednji fronti graščine, kateri vso svojo nesnago oddaja Zatiškemu potoku, kajti ta je tako napeljan v stranišče, da ga izplavlja ter sproti seboj odnaša nesnažne snovi. In ta voda služi prebivalcem 50 reci petdesetih hiš v užitek. To je tak nedostatek, kateri se ne nahaja gotovo pri nobenem eraričnem poslopiju v vsej Avstriji. Ako se kolera zanese v naše kraje, gotovo bode Zatiška graščina središče te strašne bolezni. Upajmo, da bodo te vrstice opomnile c. kr. domensko direkcijo, da naredbe glede zaprečenja kolere gotovo tudi veljajo za erarična poslopja. —

Iz Skednja 6. septembra. [Izv. dop.] „Slovenska Vila“ imenuje se naše mlado društvo, ki se je ustanovilo na narodnej podlagi. Naša vas je velika in broji okolo 2000 duš. Torej je bilo tako društvo zelo potrebno, ker je morda že na široko znano, da so Skedenjci izborni pevci. Saj jih pa tudi ves Trst in okolica pripoznava ko prve. Naše društvo je torej iz blazega namena ustanovljeno. Pospeševanje petja slovenskega in razširjanje omike sta glavna smotra istemu. Da se to izpelje, porok nam je sedanji odbor. Pri zadnjem občnem zboru je bil izvoljen predsednikom g. Jože Sancin, Nemeč, gostilničar in posestnik, podpredsednikom g. V. Sancin, tenorist znan od prejšnjih časov. Denarnica izročila se je g. Andreju Oblaku. Tajništvo je v zanesljivih rokah g. Antona Sancina, ki bode z gorečnostjo opravljal ta posel, ker je navdušen za društvo. Imamo še potem celo vrsto odbornikov in namestnikov, vsi polni veselja za društvo. Društvo ima do danes 32 delujočih udov, podpornikov se pa bode nabralo gotovo lepo število.

Da pa zadostim svojej nalogi, moram kot poznavatelj tukajšnjih razmer z ozirom na nasprotnike našega društva javno izreči obžalovanje onim ljudem, kojim je več njihova slava in čast, kakor korist in napredek naroda. Oni delajo, kakor znani profesor v Ljubljani, žele se kvišku popeti, ali spodletelo jim bode. No, pa da predalec ne pridem, hočem še mlademu društvu čestitati na dosedanjem vspehu. Vrli pevci „Slovenske Vile“, le tako naprej in gotovo dosežete svoj namen. Branite jezik svoj, stojte na braniku s pesnijo za narod in hvaležno se vas bodo spominjali naši potomci. Vaše gaslo naj bode povsod slovenska pesen, in s to gotovo premagate. Bog blagoslovi, Bog množi vaše društvo, da bode cvetelo na vse čase v čast vam in narodu slovenskemu!

Od nemške meje 7. septembra. [Izv. dop.]

Dne 4. septembra t. l. je imelo učiteljstvo Gornjeradgonskega in Ljutomerskega okraja pri Kapeli svoje okrajno zborovanje, katerega se je 33 učiteljev in učiteljic udeležilo. Kot gostje so zborovanje počastili: g. Breks, učitelj iz Medžimurja; g. Ornik, nadučitelj pri Sv. Ani; g. Čeh, učitelj v Radgoni, in g. Höhn, medicinar v Gradci, z gospodično sestro.

Predsednik c. kr. okr. šolski nadzornik g. J. Ranner si je imenoval namestnikom g. Šijanca, nadučitelja pri Sv. Križu; učiteljstvo pa gg. Šetino in Košarja, oba iz Radgone, zapisnikarjema izvolilo.

Gosp. prvosednik otvori ob 1/2 9. uri zborovanje s primernim nagovorom in se h koncu spominja največjega pokrovitelja učiteljstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I., ter vabi navzočne svojo hvaležnost s klicanjem trikratnega „živijo!“ izkazati. Učitelji so tudi iz dna srca sledili temu vabilu.

Gosp. Treuensfeld — Ljutomer — predlaga, naj bi jeden zapisnikar slovensko, drugi pa nemško zapisaval. Ta predlog so vsi odobrili; vendar je pa le samo pri predlogu ostalo, ker gg. zapisnikarja sta vendar vse nemški pisala; zakaj? ne vemo. — Znabiti nista slovenskega jezika zmožna ali ga pa sovražita.

Gosp. prvosednik je na to naznanil razne v tem letu došle ukaze in odloke. Mej temi je najvažnejši oni, ki pravi, da smejo le taki učitelji drugi izpit delati, kateri so v nemškem jeziku, t. j. v govoru in pisavi dobro oboroženi (sic!). (Na slovenski jezik se ne gleda toliko, saj vé c. kr. deželni šolski svet v Gradci, da na Mariborskem učiteljski g. Janežič, alias Janeschitz, slovenski jezik poučuje.)

Opazke, katere si je g. nadzornik pri obisku raznih šol nabiral, so bile vsestranske in so zopet dokazovale, da še nemajo vsi učitelji pravega veselja in skrbi do omike lastnega naroda. H koncu je tudi opozoril učiteljstvo, naj ostane pri svojem poklicu in se ne peča s politikom. (Prav dobro bi bilo, da bi se to tudi našim nemškim tovarišem povedalo, kajti ti so brž večinomoma vsi — aposteljni „nemškega šulvereina“, in spominjam se še, da so nekateri gosp. Pestalozijevi učenci ravno takrat, ko je bivši minister Stremayr v Lipnici kandidoval, boljše in celo najviše službe dobili, in sicer zato, ker so za njega volilce lovili, torej — se s politikom pečali. Por.)

Temu so sledili referati, in sicer je gospod Treuensfeld prvi nastopil na oder in govoril: „Po katerih natezah bi se zamogel jeden kraj, oziroma okraj popisati“ in „Popis Ljutomerskega okraja“.

Z veliko pazljivostjo poslušali smo to v slovenskem jeziku izdelano predavanje, in pritrđiti mora vsak objektivno misleč, da je g. referent svojo nalogo v občo zadovoljnost rešil. To mu je tudi g. prvosednik priznal.

Gosp. Horvatu, nadučitelju v Ljutomeru, kateri je predlagal, da bi se ta govor avtografoval in potem razdelil mej različne šole, se je g. Šetina protivil, češ, da je popis okraja Feldbach jako dober in da bi to delo zaman bilo. Gosp. Šetini se je ta popis znabiti zaradi tega zameril ali se mu pa ni dopadel, ker je slovensko spisan. Gosp. Kovačić iz Ljutomera ga je pa zavrnil in mu za celo zborovanje sapo zaprl. K zadnjemu je g. Erženjak iz Gornje Radgone predlagal, naj bi se to delo do drugega leta preložilo, do takrat tudi popis Gornjeradgonskega okraja izdelal in potem vse skupaj v tisk dalo. Ta predlog se je vsprejel.

Freuensfeldovemu referatu je sledil referat gosp. Miheliča od sv. Jurija o „Uredbi šolskih bukvarnic“. Tudi ta gospod je svojo nalogo dobro rešil. Posebno važen je bil opomin do učiteljev, da naj otroke narodno odgojajo in pazijo, da se v sedanjem burnem času narodu zvesti sini in hčere ohranijo. Pogovora, kateri je temu sledil, so se v deležili gg. Kvas, Erženjak, Levec, Vreča, Horvat, Cvahte, Kovačić, Pušenjak in Freuensfeld.

Z govorom g. Košarja (v nemškem jeziku) o „Zvezi oblikoslovja z računštvom“ ni nesmo bili kaj zadovoljni, ker je ta gospod nekaj nepomenljivih fraz naštel, katere so dan današnji povsod občene. Sploh pa je bilo iz govora razvidno, da se je gosp. referent z oblikoslovjem še malo pečal.

Sedma točka je po predlogu gosp. Kovačića odpadla.

Gosp. prvosednik je na to nekaj o hygieničnem katekizmu govoril, kateri se bo moral od nalašč za to postavljenega odbora izdelati.

Poročilo o stanju in rabi okrajnih učiteljskih bukvarnic je kazalo, da so iste sploh na strem mestu. Predlog g. Levca, naj bi se „Matične“ knjige in Jesenkovi spisi naročili, se ni vsprejel, ker deželni šolski svet ne dovoljuje več nobene podpore.

Po volitvah stalnih odborov bila je tudi volitev poslance v deželno učiteljsko zborovanje. Izvoljena sta bila gg. Erženjak in Cvahte in sicer prvi za Gornjo Radgono, drugi za Ljutomer.

Gosp. prvosednik je potem karal še nekatere učitelje zaradi prevelike mlačnosti pri pogovorih, zborovanje zaključil in učiteljstvo opozoril, naj si ogleda razstavo ročnih del itd. Negovske šole.

Tukaj moramo reči, da gospod voditelj kakor tudi učiteljica ročnih del potrebo ljudstva poznata. Ročna dela so kaj lična, vendar pa tudi močno napravljena. Posebno dopadlo nam je, da se deklice že uče obleko šivati ne pa sploh „štrikati in heklati“ kakor se drugod godi. Le na ta način se zamorejo vrle, skrbne in snašne gospodinjice odgojevati in to je namen ročnih del.

Druga ura popoldne nas je rešila tega sicer truda polnega pa vendar za lasten napredek kaj važnega dela.

Po zborovanju bil je skupen obed, pri katerem so se vršile razne napitnice; obžalovali smo samo, da nas je gosp. nadzornik tako hitro zapustil.

Želja poročevalčeva pa je, da bi dobro seme, katero se je ta dan sejalo, zopet rodoviten sad prineslo v čast učiteljstva in v blagor slovenskega naroda.

Domače stvari.

— (Presvitli cesar) podaril je občini Petrova vas 300 gl. za šolske namene.

— (Deželni zbor Kranjski) otvoril se je danes ob 11. uri dopoldne v redutni dvorani po slovesni sv. maši v stolni cerkvi, katero je služil stolni prošt. g. Zupan. Poslanci, prišedši k zborovanju neso imeli posebno veselih obrazov, tudi občinstva je bilo malo in še to je kmalu odšlo, da so naposled ostali skoro sami časninarski poročevalci in nekaj piemstva v rezervirani loži. Deželni glavar grof Thurn je s slovenskim in nemškim govorom otvoril zborovanje. Spominjal se je v lojalnih besedah umrle presvitle cesarice Ane, katera je delila bogato podporo revnim in raznim ustanovam kranjske dežele. Posebno laskavo se spominjal ranjcega knezoškofa dra. Zlatousta Pogačarja. Rekel je o njem: Neizprosna smrt je letos tudi visokočastitemu udu deželnega zbora, milostljivemu knezoškofu dru. Pogačarju oči zaprla. Vednosti, ple-

menite lastnosti dičile so visocega dušnega pastirja. Vestno opravlja svojo pretežavno službo, vodil je osem in pol leta modro in previdno Ljubljansko škofijo. Pokojnik bil je domovini goreče udan in za napredek dežele vnet. Podpiral je vse zavode, duhovne in posvetne, posebno pa je bil velik pomočnik učeče se mladine in pospeševatelj šolstva. Vsled tega ga je presvitli cesar z visokimi redi odlikovati blagovolil, mi pa in vsa dežela kranjska postavimo blagemu vladiki trajen spomin v naših srcih. Deželni glavar potem pozivlje deželne poslance k uspešnemu delovanju in zakliče trikrat „slava“ in „hoch“ presvitemu cesarju. Narodni poslanci naidušeno trikrat zakličejo „živio“ in „slava“, nemški poslanci pa molče. Deželni predsednik baron Winkler pozdravi zbor slovenski in nemški in izraža upanje, da bode delovanje uspešno. Potem se vrše volitve. Rediteljema se volita gg.: dr. Poklukar in baron Lichteberg, verifikatorjema gg.: Robič, in Dežman. V peticijski odsek gg.: vitez Schneid (načelnik), Lavrenčič, Pfeifer, baron Cojz (namestnik) in grof Auersperg. V upravni odsek gg.: dr. Poklukar (načelnik), Detela, Pakiž, dr. Papež, dr. Samec, Svetec, Faber, baron Taufferer in baron Schwegel (namestnik). V finančni odsek gg.: Dr. Mosché (načelnik), dr. Poklukar, dr. Vošnjak, Šuklje, Dežman (namestnik), Luckman in dr. Mauer. V odsek za letno sporočilo gg.: Obreza, dr. Dolenc, Klun (načelnik), Robič, dr. Sterbenc, Faber in dr. Mauer (namestnik). Poseben odsek se izvoli za pretres poročila deželnega odbora o lastni režiji v blaznici na Studenci in sicer gg. dr. vitez Bleiweis, Detela, dr. Sterbenc Grasselli (načelnik), dr. Poklukar, dr. Samec, Dežman, baron Apfaltrern (namestnik) in baron Taufferer. Seja se je končala ob 2. uri popoldne. Prihodnja seja bode prihodnji teden in se poslancem pismeno nazaani.

— (Iz Rovt pri Logatci) se nam piše v 8. dan t. m. Tukajšnji občinski odbor volil je danes jednoglasno visokor. gosp. deželnega predsednika bar. And. Winklerja, visokor. gosp. deželnega glavarja grofa Thurna in c. kr. okrajnega glavarja g. Mahkot-a svojimi častnimi občani.

— (Deželnim glavarjem za Štajersko) imenovan je grof Gundacker Wurmbbrand-Stuppach, njegovim namestnikom dr. Herman baron Gödel-Lannyo.

— (Koperskeje posojilnici), katera ima neizmerno važnost za narodno probujenje in za denarno neodvisnost slovenskega prebivalstva isterskega, dovolila je banka „Slavija“ 10000 gl. kredita. Slava!

— (Slovensko delavsko pevsko društvo „Slavec“) imelo je preteklo nedeljo svojo „ustanovno veselico“ v lepo okrašeni „Čitalnični restavraciji“ na korist svojemu fondu. Občinstva bilo je jako veliko, veselica pa izborna, da se sme mlademu društvu na prvega nastopa jako ugodnem uspehu le čestitati. Za danes le še toliko, da je mlado društvo postavilo 60 pevcev na oder in da ima lepo bodočnost pred seboj. Obširen popis jutri.

— (Vabilo) na občni zbor „Narodne šole“, društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu, ki bode dne 10. septembra 1884. leta ob 6. uri popoldne v sobi „Slovenskega učiteljskega društva“ na Sv. Jakoba trgu, hiš. št. 10. Vzpored: 1. Ogovor prvomestnikov. 2. Poročilo o odborovem delovanju v XII. društvenem letu. 3. Pokladijanje društvenega računa in imenovanje pregledovalcev računov. 4. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 5. Nasveti. V Ljubljani, dne 4 septembra 1884. Odbor.

— (Vojnik pri Celji) dobi že davno zaželjeni brzovjavni urad.

— (Iz Bezuljaka v Menišiji) v nedeljo dne 7. t. m.: zjutraj jedno četert na peto uro je začelo goret ravno v sredi vasi, kjer so hiše tikoma druga pri drugej; ker so vsa poslopja s slamo krita, je je teško ubraniti. Ker je bilo posebno mirno vreme, se je kaj počasi požar širil; in ko so vrli Begunjci prišli na pomoč, neso več pustili ognu naprej. Pogorelo je 8 posestnikov veči del z vsemi posopji, nekaj živine, vsa krma in domači pridelki. Več drugokrat.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Slatina 6. septembra. Po hudem, 10 ur trajajočem boji propali smo v 3. razredu v občinski zastop. Nemčurji silno pritiskali na

naše volilce. Nobeno sredstvo ni jim bilo prenesramno. „Zmago“ zahvaliti imajo nasprotniki največ iz Ptuja prišedšemu okrajnemu glavarju Premersteinu. Tega odpust bil bi jednak pomirju mej nami. Narod silno razburjen.

Bruselj 9. septembra. Katoliški dnevniki zahtevajo preiskavo o predvčerajšnjih izgredih. Župan imel je včeraj daljši razgovor z ministroma Malou in Jakobs. Župan prepovedal je v nedeljo nameravano manifestacijo učiteljske zadruga. Nekoliko včeraj zaprtih oseb so zopet izpustili.

Paris 9. septembra. Agence Hawas poroča iz Šangaja: Kitajci hočejo ustje reke za voznjo v Šangaj zapreti. Konzuli protestujejo proti temu.

Razne vesti.

* (Perzijska jezikoslovna znamenja pred sodnijo.) V Perziji je poseben način jezikoslovnih znamenj običajen. Mislimo si, da pripeljejo pri sodnji pred beglerbega zatoženca, kateri nikakor neče obstati zločina, katerega ga dolže. Beglerbeg zapove primesti palice. „Jaz prisežem, da sem nedolžen“ kliče nato zatoženec, položi svoji roki na prsi navskriž ter pomoli jeden prst venkaj. Briči so pripravljene s palicami, gledajoč v sodnika, kateri upira svoj pogled na prsi ubozega moža. „Ti si kriv, potepuh!“ se zadere zdaj nad njim sodnik. — „Pri Tvojej častitljivej glavi prisegam, da sem nedolžen!“ zopet odgovori zatoženi, položi zopet roki navskriž in pomoli zdaj dva prsta venkaj. Tako se to delo ponavlja vedno dalje in dalje, dokler ne pomoli vseh desetih prstov venkaj. Zdaj zakliče beglerbeg: „Dobro, izpustite ga, ker je popolnoma nedolžen!“ — Zatoženec je naznanil z jednim prstom, da hoče beglerbergu dati za oprostitev jeden toman (2 gl. 35 kr.); a sodnik ga je oprostil še le tedaj, ko mu je z desetimi prsti obljubil deset tomanov (23 gl. 50 kr.). —

Narodne-gospodarske stvari.

Prevrat na avstro-ogerskem žitnem trgu.

Kolik pomen ima žitna trgovina za Avstrijo, zlasti za ogersko polovico naše države, to utegne biti občeznano. Od nekaj že se ogersko zemljo smatra za krušno mater srednji Evropi in ogerski producentje, ki so že po svoji naravi malo bolje na ošabno plat, imeli so še do pred kratkim mogočno in zmogovito zavest, da brez njih ni žita, ni žitne cene in da takó tudi mora večno ostati. Posmehovali so se ti, če si jim govoril o neizprosni naravni ekonomije zakonih, ki lahko tudi blagostanje ogerskega trga razdružijo, če si jih opozarjal na to, da se zlasti v novejšem času svetovni trg od dne do dne preobrazuje! In vendar je vsakdo lahko videl, da se tam v daljini kopičijo oblaki, ki bodo veliko ujmo vrgli na ogerski žitni trg, kako hitro se odpró! Mislilo se je, da Amerika ne more konkurirati z ogerskimi žiti, da za tega delj ne uvaža žita v Evropo, v resnici pa je temu kriva bila obstrukcijska sistema, žitni obroč v Novem Jorku. In to se je videlo neverjetno, nezmožno, izpodkopati samovladje ogersko! Drugo naključje, ki je ogerskim pridelovalcem tudi zelo na roke šlo, bilo je to, da so létine za žito bile v Nemčiji, v Franciji in v Švici zelo slabe, in da se je zatorej veliko najnižje segalo po zgodnjih ogerskih žitih. In še tretje zmogovite okolnosti ne smemo pozabiti: ogerska žita so jako dobra bila.

Letošnje leto pa je na jeden mah ustvarilo popoln preobrat v naši žitni trgovini. Amerika je nastopila drug pot, v vsej hitrici pošilja nam preko oceana zaloge vlaškega žita, tudi ona hoče urno poprodati. Indija je, če móči, še hitrejša, tržišča azijske pšenice pomikajo še bliže k našim mejam. Rusija jo pa tudi že Nemčijo poplavila s svojimi žiti. Tej kvantitavni, nezani konkurenciji mogla bi se ogerska žita samo tedaj vspešno ustavljati, če bi bila tako dobra, kakor je to bilo druga leta; a tega letos ni. Vsemu temu drugega nasledka ne more biti, kakor je v resnici že pokazal se, namreč, da cena žitu neznanško pada. Od dne, ko se je žetev oficijalno pričela, to je od 29. dne junija meseca pa do začetka tega meseca padla je cena pšenici za dva gold., rži za jeden gold., ovsu za osemdeset novcev, in koruzi za devetdeset novcev. To so torej cene, ki bi jih še pred kratkim nihče ne bil pričakoval! Nekoliko, za nekaj novcev je cena sicer zopet višja, a to je samó mimogredé. Ceno dela izključno le povprašanje po blagu. To pa čaka, da bi cena le še bolj padla, ali vsaj da ostane tako nizka. Jasno je torej, da je našemu žitnemu trgu začela biti jako tesna ura. Tisti ogerski prgnanci, ki jim celó vlaška žitna cena ni bila zadosta visoka, tisti so vsled tega preobrata pač že postali nekoliko bolj krotki. Vlansko zrojè, ki so je bili poskrili po svojih žitnicah, bode rado prišlo na dan. Ali vendar, da si je že očevidno, da so sedaj ogerska žita v primeri dražja nego-li tuja, vnanja, ni še čutiti, da bi letošnje ogersko žetev puščali na trg, — še zmirom hočejo ogerski trgovci tuje dežele pokoriti z visokimi žitnimi cenami. Pri silni konkurenciji in zato, ker ogerska žita neso letos tako izborna, utegne na Angleškem ogersko pše-

